

Folketingsmedlem Troels Lund Poulsen
Folketingsmedlem Bjarne Laustsen
Folketingsmedlem Marie Krarup
Folketingsmedlem Zenia Stampe
Folketingsmedlem Holger K. Nielsen
Folketingsmedlem Villum Christensen
Folketingsmedlem Lene Espersen

FORSVARSMINISTEREN

15. marts 2012

På baggrund af artikler i Jyllandsposten søndag den 11. marts 2012 om udsendelsen af det danske luftoperationscenter til Afghanistan, gav jeg den 12. marts 2012 – på et møde i Det Udenrigspolitiske Nævn – en foreløbig orientering om de forhold, som omtales i artiklerne. I artiklerne rettes kritik mod en række forhold i relation til udsendelsen af det danske luftoperationscenter, herunder blandt andet 1) hvorvidt luftoperationscentret var efterspurgt som kapacitet i Afghanistan, 2) at den daværende forsvarsminister angiveligt ikke blev orienteret om de indvendinger, som den daværende forsvarschef havde mod udsendelsen af luftoperationscentret, 3) at udsendelsen af luftoperationscentret ville medføre en uønsket spredning af de danske styrker med et deraf større forbrug af logistiske ressourcer, og 4) at pengene relateret til udsendelse af luftoperationscentret er spildt.

Jeg har nu haft lejlighed til at gennemgå det materiale, der findes på sagen. Nedenstående uddyber således min foreløbige mundtlige orientering af Det Udenrigspolitiske Nævn den 12. marts 2012.

Aftalen om den danske Helmand-plan 2011-2012 blev som bekendt indgået i bred enighed mellem partierne i Folketinget den 22. februar 2011. Forud herfor blev der i tæt koordinatión med Storbritannien gennemført et omfattende arbejde for at fastlægge den reduktion og omlægning af det danske styrkebidrag, som blev en væsentlig del af Helmand-planen. I den forbindelse blev der gjort en stor indsats for at fastlægge en udvikling af det danske styrkebidrag, som dels sikrede, at der fortsat blev leveret et markant dansk bidrag, dels sikrede, at fokus for den danske indsats blev flyttet fra kamp i retning af øget træning, uddannelse og rådgivning samt støttebidrag. Denne omlægning indebar en ændret risikoprofil, hvilket også skal ses i lyset af de mange tab, som Danmark desværre led i 2009 og 2010. Netop dette forhold er væsentligt, da omlægning og reduktion af den danske kampindsats var et stærkt politisk ønske og blev en fremtrædende præmis dels for arbejdet og forhandlingerne i forbindelse med aftalen, dels for implementeringen af Helmand-planen.

Som led i dette forarbejde blev der tilbage i 2010 af Forsvarskommandoen identificeret en række mulige bidrag, som kunne indgå i en omlægning af styrkebidraget. Blandt andet blev et mobilt luftoperationscenter (med radar) identificeret som et mindre støttebidrag, der ville kunne udsendes i en periode som en midlertidig kapacitet. På den baggrund så Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen – som en del af de samlede overvejelser – nærmere på mulighederne for at udsende blandt andet et luftoperationscenter.

Den endelige bemyndigelse til udsendelse af det danske luftoperationscenter blev meddelt Forsvarskommandoen den 5. december 2011.

Var luftoperationscentret efterspurgt?

I slutningen af 2010 gennemførte blandt andet Forsvarsministeriet drøftelser med Storbritannien og USA om omlægning af det danske styrkebidrag i Afghanistan. Under disse drøftelser med Danmarks nærmeste allierede indgik blandt andet spørgsmålet om eventuelle muligheder for at udsende et luftoperationscenter.

Det blev fra amerikansk og britisk side bekræftet, at man støttede de danske tanker om omlægning og reduktion af det danske styrkebidrag i Afghanistan, herunder udsendelse af et luftoperationscenter. Fra amerikansk og britisk side blev det nævnt, at der ikke umiddelbart kunne identificeres et behov for et dansk luftoperationscenter i det sydlige Afghanistan, men at et bidrag med et dansk luftoperationscenter ville være værdsat andre steder i Afghanistan.

Det fremgik tillige af NATO's behovsopgørelse til ISAF-missionen – den såkaldte Combined Joint Statement of Requirements – fra oktober 2010 (gældende fra januar 2011 og frem), at der var et eksplicit behov for en enhed til lufterumsovervågning og lufterumskontrol i det nordlige Afghanistan.

Det må således konstateres, at luftoperationscentret var – og er – en efterspurgt kapacitet.

Det blev som nævnt et gennemgående princip i Helmand-planen, at fokus skulle flyttes fra kamp i retning af øget træning, uddannelse, rådgivning og støttebidrag. Risikoprofilen for et luftoperationscenter indsat beskyttet i en lejr passede fint med det politiske ønske om at reducere den danske kampindsats i forbindelse med omlægningen af styrkebidraget. På den baggrund blev udsendelse af et støttebidrag i form af et dansk luftoperationscenter medtaget som et ikke uvæsentligt element i den samlede Helmand-plan.

Efter Helmand-planen blev vedtaget i februar 2011, blev der gennemført et grundigt planlægningsarbejde for at fastlægge den mest hensigtsmæssige placering af det danske luftoperationscenter. I den forbindelse indgik hensynet til geografisk samplacering i overvejel-

serne. Fra amerikansk side blev der imidlertid i august 2011 peget på, at luftoperationscentret ville have størst operativ effekt i det nordlige Afghanistan.

Var den daværende forsvarsminister orienteret?

Efter aftalen om Helmand-planen blev indgået, blev der gennemført drøftelser mellem Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen om implementeringen heraf, herunder om udsendelse af luftoperationscentret. Det fremgik heraf, at den daværende forsvarschef hellere så andre styrkebidrag – kapacitetsopbygningsselementer og landmilitære kampstøttekapaciteter (ildstøtte, ingeniørstøtte, efterretningsstøtte og føringsstøtte) – udsendt i regi af den danske kampgruppe i Helmand-provinsen.

Forsvarschefen fremkom i foråret 2011 – efter at den politiske aftale om Helmand-planen var indgået – med indvendinger mod udsendelse af det danske luftoperationscenter.

Sagen blev i den forbindelse drøftet på relationsmøder mellem forsvarsministeren og forsvarschefen den 27. april, 25. maj, 22. juni og 22. august 2011, i hvilken forbindelse den daværende forsvarsminister understregede, at afvigelse fra Helmand-planen i en retning, der ville give en skærpet kampprofil, ville være undergravende for den brede politiske enighed.

Det fremgår således, at den daværende forsvarsminister var orienteret om de indvendinger, som den daværende forsvarschef fremkom med vedrørende udsendelsen af luftoperationscentret.

Med blandt andet en mere generel henvisning til sikkerheden for de danske soldater i Helmand, anbefalede Forsvarskommandoen i foråret 2011, at "udsendelse af et luftoperationscenter udsættes, som minimum indtil Danmark ikke længere har kommandoen over en kampgruppe om Gereshk." Forsvarschefens indvendinger mod udsendelse af det danske luftoperationscenter – til fordel for blandt andet landmilitære kampstøttekapaciteter – skal således ses i sammenhæng med det danske ansvar for kampgruppen om byen Gereshk i den centrale del Helmand-provinsen.

Jeg har tidligere – i min skriftlige orientering til forsvarsforligskredsen af den 1. november 2011 vedrørende status for danske styrkebidrag i internationale missioner – orienteret om justeringerne i tidspunktet for ophøret og omlægningen af den danske kampgruppe ved Gereshk. Det fremgår af Helmand-planen, at den danske kampgruppe som sådan skulle ophøre og omlægges til en trænings-, uddannelses- og rådgivningsbataljon samt en række støttebidrag i løbet af andet halvår 2012.

På baggrund af de dansk-britiske drøftelser om implementering af Helmand-planen blev det imidlertid konkluderet, at det ville være mest hensigtsmæssigt for begge parter, at den danske kampgruppe allerede skulle omlægges i februar 2012, og at de britiske styrker på dette tidspunkt skulle overtage ledelsen af kampopgaverne i området. Dette er som bekendt implementeret i forbindelse med udsendelsen af hold 13 i februar 2012.

Det kan således konstateres, at den tidsmæssige præmis for den daværende forsvarschefs indvendinger efterfølgende er ændret, og at luftoperationscentret således ikke er udsendt på bekostning af kapaciteter til en kampgruppe under dansk ledelse.

Har udsendelsen af luftoperationscentret medført en uhensigtsmæssig spredning af de danske styrker i Afghanistan?

I implementeringsfasen – efter aftalen om Helmand-planen 2011-2012 blev indgået – pegede Forsvarskommandoen på, at en udsendelse af luftoperationscentret til det nordlige Afghanistan ville medføre et øget behov for logistiske ressourcer.

NATO's største operative behov for et luftoperationscenter var imidlertid som nævnt i det nordlige Afghanistan. Flyvevåbnet har derfor i f.m. placeringen af bidraget i det nordlige Afghanistan indgået aftaler med partnerlande (Tyskland og Norge) vedrørende den nødvendige logistiske støtte. Endelig bidrager forsvaret som bekendt i hele 2012 til ISAF's samlede lufttransportkapacitet ved udsendelse af et af flyvevåbnets C-130 transportfly.

Er pengene spildt?

Udsendelsen af luftoperationscentret er sket som led i den tidligere nævnte markante omlægning af den danske indsats i Afghanistan som beskrevet i Helmand-planen 2011-2012. Der er således tale om, at et komplet infanterikompagni er hjemtaget i februar 2012, og i stedet er udsendt træningsbidrag og to luftmilitære bidrag: Ét C-130 transportfly og luftoperationscentret. Luftoperationscentret træder med andre ord i stedet for et andet bidrag. Der er således ikke tale om et ekstra, uforudset bidrag, hvorfor der ikke er tale om nye meromkostninger. Det skal i den forbindelse endvidere bemærkes, at de samlede meromkostninger til den danske indsats i Afghanistan ikke er forøget som følge af udsendelse af luftoperationscentret.

Der er tale om et godt og relevant bidrag, der med et relativt begrænset antal personer løser en vigtig og kompliceret overvågnings- og koordinationsopgave i det nordlige Afghanistan.

Helhedsvurdering

Udsendelsen af danske militære styrker i internationale missioner bør altid ske ud fra en helhedsvurdering, hvor de rent militære hensyn selvsagt vejer særdeles tungt. Det påhviler

den til enhver tid siddende minister at foretage en sådan helhedsvurdering. I den konkrete sag kan det konstateres, at Helmand-planen loyalt er implementeret, som den var indgået, og at Danmark bidrager med et militært ønsket og nyttigt bidrag til den samlede internationale indsats i Afghanistan.

Som bekendt er det danske luftoperationscenter nu udsendt til det nordlige Afghanistan, hvor det siden den 1. marts i år overvåger luftrummet og koordinerer lufttrafikken. Enheden er som udgangspunkt udsendt for en periode på et år. Jeg kan i den sammenhæng i øvrigt oplyse, at der allerede har været uformelle kontakter fra allierede, som har forespurgt, om man fra dansk side ser muligheder for at forlænge luftoperationscentrets udsendelse til Afghanistan.

Danmark høster stor ros fra bl.a. USA og Storbritannien for den militære indsats i Afghanistan – dette gælder også vores luftoperationscenter.

Med venlig hilsen

Nick Hækkerup

Kopi: Folketingsmedlem Karsten Nonbo
 Folketingsmedlem John Dyrby Paulsen
 Folketingsmedlem Søren Espersen
 Folketingsmedlem Rasmus Helveg Petersen
 Folketingsmedlem Jonas Dahl
 Folketingsmedlem Tom Behnke